

w skupisku stuletnich dębów i lip. Następnie, po zwiedzeniu grotty Vilenica, wycieczkę zakończono tradycyjnym słoweńskim piknikiem (baran pieczony na rożnie oraz degustacja miejscowych win i innych napojów alkoholowych).

Uczestnicy sympozjum mieli także możliwość wzięcia udziału w wycieczce entomofaunistycznej w dolinę Vipavy i na górę Caven, gdzie była wspaniała okazja do zbierania owadów. Atrakcją sympozjum w Portorož były nie tylko kąpiele w Adriatyku, spacer do rybackiego miasteczka Piran, ale także wieczory muzyki klasycznej na dziedzińcu arkadowym dawnego klasztoru Franciszkanów, pochodzącego z początku XVII w. Pożegnalny wieczór towarzyski dla uczestników sympozjum zorganizowano w typowej słoweńskiej gospodzie (Istarska konoba) w podgórskiej miejscowości Momjan, gdzie m.in. wystąpił „oktet biologiczny” — zespół z Instytutu Biologii SAZU w Ljubljanie.

Po zakończeniu sympozjum umożliwiono chętnym wzięcie udziału w grupowych wycieczkach statkiem do Wenecji i Dubrownika oraz w wycieczkach autobusowych do Triestu i Postojny. W Postojnie, jak wiadomo, znajduje się unikatowa na skalę europejską grotta dostępna dla zwiedzających na odcinku 21 km. W ciągu 160 lat zwiedziło ją 17 milionów turystów z całego świata.

Pobyt na sympozjum w Portorož, nie tylko ze względu na interesującą tematykę referatów i dyskusji, miłą atmosferę, ale również przez wspaniałości przyrodnicze Słowenii, pozostanie uczestnikom na długo w pamięci. Jest w tym duża zasługa niestrudzonych organizatorów (dr Jan Carnelutti i dr René Mikšič), którym należy się za to serdeczne podziękowanie.

Następne, X Sympozjum (jubileuszowe!), ma się odbyć na Węgrzech (Budapeszt, 15-20 VIII 1983). Przewiduje się ponadto, że organizatorem XI Sympozjum w 1985 r. będzie NRD.

Czesław Kania i Marian Myślicki

VII Wszechzwiązkowe Sympozjum „Problemy zoologii gleby” Kijów, 15 - 17 IX 1981

W niespełna trzy lata po VI Sympozjum, organizowanym w Mińsku (1978), Kijów jako jeden z wiodących ośrodków badań entomologicznych w ZSRR, gościł w dniach 15-17 IX 1981 r. uczestników VII Wszechzwiązkowego Sympozjum nt. „Problemy zoologii gleby”.

Organizatorami sympozjum byli: Komitet Naukowy Akademii Nauk ZSRR — „Biologiczne podstawy oswojenia, rekonstrukcji i ochrony świata zwierząt” — Sekcja zoologii gleby (Moskwa), Instytut Zoologii im. I. I. Schmalhausena Akademii Nauk Ukraińskiej SRR (Kijów) oraz Instytut Ewolucyjnej Morfologii i Ekologii Zwierząt im. A. N. Siewiercowa Akademii Nauk ZSRR (Moskwa). Komitetowi organizacyjnemu sympozjum przewodniczył prof. W. G. Dolin — kierownik Działu Entomologicznego w Instytucie Zoologii A. N. USRR w Kijowie.

Obrady sympozjum odbywały się w gmachu Prezydium Akademii Nauk Ukraińskiej SRR. W pierwszym dniu obrad miały miejsce wyłącznie posiedzenia plenarne. Na posiedzeniu przedpołudniowym, po uroczystym otwarciu obrad przez prof. W. G. Dolina, wygłoszone zostały następujące referaty podstawowe: „Zadania i perspektywy rozwoju zoologii gleby w ZSRR” — akademik, prof. M. S. Gi-

larov, „Stan i perspektywy rozwoju biologii gleby na Ukrainie” — prof. W. G. Dolin, „Wyniki i perspektywy badań nad roztoczymi bytującymi w glebach ZSRR” — prof. G. I. Ščerbak i „Bezkregowce glebowe jako czynnik kształtowania biocenozy gleby” — prof. L. S. Kozłowska.

Na posiedzeniu popołudniowym wysłuchano dalszych 5 referatów problemowych: „Dynamika drobnych stawonogów na glebach ornym” — N. M. Černova, „Wrażliwość radiacyjna zwierząt glebowych” — D. A. Krivoluckij i in., „Udział *Acariformes* w procesach glebotwórczych” — I. A. Akimov, „Protozoologia gleby — wyniki badań i aktualne problemy” — J. G. Gelcer, „Ekologiczna «plejada» gatunków i jej znaczenie dla diagnostyki gleb” — V. G. Mordkovič.

Większość referatów sympozjalnych zostało wygłoszonych w kolejnych dniach na posiedzeniach następujących sekcji (w nawiasie podano liczbę zgłoszonych na obrady referatów):

Sekcja 1 — „Znaczenie bezkregowców w procesach glebotwórczych i w sukcesji organizmów glebowych” (13);

Sekcja 2 — „Ekologia zbiorowisk organizmów glebowych i metodyka badań” (28);

Sekcja 3 — „Wpływ czynników antropogenicznych na organizmy glebowe” (22);

Sekcja 4 — „Roztocze i skoczogonki bytujące w glebie” (8);

Sekcja 5 — „Nicienie i skąposzczety bytujące w glebie” (12).

Niezależnie od zaplanowanych posiedzeń, sekcje 2-5 oraz sekcja specjalna „Zagadnienia różne” zorganizowały sesje posterowe, na które zgłoszono ponad 150 tematów badawczych. Obradom sekcyjnym poświęcono prawie 2 dni sympozjum.

Na posiedzeniu plenarnym ostatniego dnia obrad wygłoszono 2 referaty: „Znaczenie bezkregowców glebowych jako wskaźników zanieczyszczeń przemyślowych” — W. P. Melecis i in., oraz „Opracowanie systemu zabiegów ochrony produkcji roślinnej w ZSRR przed drutowcami” — prof. B. V. Dobrovolskij.

Obrady sympozjum zakończono odczytaniem sprawozdań i wniosków z obrad sekcji oraz przyjęciem rezolucji dotyczącej oceny stanu badań nad bezkregowcami glebowymi oraz potrzeb i perspektyw rozwoju tego kierunku zoologii. Zwrócono m.in. uwagę na konieczność rozwinięcia badań (w tym także przy współpracy krajów RWPG) w zakresie znaczenia w procesach glebotwórczych i produktywności gleb oraz ekologii organizmów glebowych w biocenozach naturalnych i zagospodarowanych, morfologii, taksonomii i systematyki bezkregowców zasiedlających gleby, a także wpływu czynników antropogenicznych (zwłaszcza melioracji rolnych i leśnych, nowych technologii uprawy roślin, emisji przemysłowych) na zmiany w faunie gleb. Postulowano również m.in. rozszerzenie badań nad zoologią gleb w niektórych azjatyckich republikach ZSRR i na Zauralu, przeprowadzenie rewizji systematyki roztoczy glebowych, opracowanie regionalnych kluczy do oznaczania fauny gleby, jak też kształcenie specjalistów w zakresie zoologii gleby, a na wydziałach przyrodniczych niektórych uniwersytetów i na wydziałach gleboznawstwa uczelni rolniczych wprowadzenie przedmiotu „zoologia gleby”.

Uczestnicy sympozjum mieli możliwość zwiedzenia zabytków oraz nowych dzielnic ponad 2-milionowego Kijowa, zapoznania się ze zbiorami entomologicznymi Instytutu Zoologii Akademii Nauk USRR, z ekspozycjami Muzeum Przyrodniczego A. N. USRR. Zorganizowano też wycieczkę do Ukraińskiego Instytutu Naukowo-Badawczego Ochrony Roślin i Ukraińskiej Akademii Rolniczej.

Organizatorzy przygotowali sympozjum bardzo dobrze oraz stworzyli jak najlepsze warunki do dyskusji zarówno na posiedzeniach sekcji, jak i na spotka-

niach specjalnych grup zainteresowań. Na przykład na jednym z takich spotkań prof. M. S. Gilarov (Moskwa) omówił wyniki konferencji, która odbyła się w Londynie jesienią 1981 r. w stulecie wydania przez K. Darwina pierwszej książki o dżdżownicach. Uczestnicy sympozjum otrzymali wydrukowane streszczenia referatów sekcyjnych („Problemy počvennoj zoologii”. Tezisy dokladov VII Vsesojuznogo Simpoziuma. Kiev, 15-17 sentjabrja 1981 r., Institut Zoologii Akademii Nauk Ukrainskoj SRR, Kiev 1981, 297 ss.). W sympozjum wzięło udział ponad 200 uczestników, w tym kilka osób z zagranicy (CSRS, NRD, PRL, WRS).

Następne, VIII Sympozjum ma odbyć się w roku 1984 w Aszchabadzie i będzie organizowane przez Instytut Zoologii i Parazytologii Akademii Nauk Turkmęńskiej SRR.

Czesław Kania

X Sympozjum Sekcji Owadów Społecznych Polskiego Towarzystwa Entomologicznego Skierniewice, 21 - 25 IX 1981

W Centrum Konferencyjnym Instytutu Sadownictwa w Skierniewicach odbyło się w dniach od 21 do 25 września 1981 r. X Sympozjum Sekcji Owadów Społecznych Polskiego Towarzystwa Entomologicznego na temat „Regulacja populacji owadów społecznych”. W sympozjum, zorganizowanym przez Sekcję Owadów Społecznych PTE oraz Instytut Zoologii PAN, uczestniczyły następujące osoby: V. Assing (RFN), L. Gallé (Węgry), E. Godzińska, A. Krzysztofiak, L. Krzysztofiak, A. A. Mabelis (Holandia), M. Gissel Nielsen (Dania), P. Nowikow, M. Nummelin (Finlandia), J. Pętał, B. Pisarski, H. Reuss (RFN), E. Skibińska, A. Sokółowski, J. Uchmański, K. Vepsäläinen (Finlandia).

Przedpołudniowej sesji pierwszego dnia obrad przewodniczył M. Gissel Nielsen. Referaty wygłosili:

— dr J. Uchmański, doc. dr J. Pętał: „Długotrwała stabilność kolonii mrówek — model symulacyjny” (Long term stability of ant colony — a simulation model);

— dr L. Gallé: „Związki między niszami a strategie konkurencyjne zespołów mrówek na obszarach trawiastych” (The role of niche relations and competitive strategies in the diversity and structure of grassland ant communities);

— dr A. Migacz, dr R. Tadeusiewicz: „Komputerowy model stosunków konkurencyjnych w obrębie rodziny pszczolej” (A computer model of the competition of the bee colony). Referat z powodu nieobecności autorów odczytany został przez dra inż. P. Nowikowa.

W sesji popołudniowej, której przewodniczył L. Gallé, wygłoszono dwa referaty:

— dr A. A. Mabelis: „Wpływ oddziaływań antropogenicznych na faunę mrówek na wrzosowiskach” (The effects of management on the ant fauna of the heath); ;

— dr M. Gissel Nielsen: „Rozmieszczenie i gęstość występowania gniazd *Lasius flavus* na zalewanych przypiływami morza łąkach w Danii” (The distribution and density of *Lasius flavus* nests on tidal meadows in Denmark).

Wieczorem odbyła się żywa dyskusja na temat możliwości ekologicznego modelowania owadów społecznych, którą poprowadził J. Uchmański.